

BOSNA I HERCEGOVINA
Konkurencijsko vijeće

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
Конкуренијски савјет

Р Ј Е Ш Е Њ Е
по Закључку о покретању поступка против Владе Кантона Сарајево
и КЈКП Топлане-Сарајево

Сарајево
јуни, 2018. године.

Број: УП – 01-26-2-025-43/17
Сарајево, 7. јуни 2018. године

Конкуренцијски савјет на темељу члана 25. став (1) тачка е), члана 42. став (1) тачка а) и ц), члана 48. став (1) тачка а) и ц), а у вези са чланом 4. став (1) тачка б) и е), и чланом 10. став (2) тачка б) и д) Закона о конкуренцији („Службени гласник БиХ“, бр. 48/05, 76/07 и 80/09), у поступку покренутом по Закључку број: УП-01-26-2-025-7/17 од 30. новембра 2017. године, против привредног субјекта Кантонално јавно комунално предузеће за производњу и дистрибуцију топлотне енергије „Топлане – Сарајево“ д.о.о. Сарајево, Семира Фраште 22, 71 000 Сарајево, Босна и Херцеговина ради утврђивања постојања забрањеног доминантног положаја, у смислу члана 10. став (2) тачка б) и д) Закона о конкуренцији и против Владе Кантона Сарајево, Реиса Џемалудина Чаушевића 1, 71000 Сарајево ради утврђивања постојања забрањеног споразума, у смислу члана 4. став (1) тачка б) и е), на 30. (тридесетој) сједници одржаној дана 7. јуна 2018. године, донио

Р Ј Е Ш Е Њ Е

1. Утврђује се да је привредни субјект Кантонално јавно комунално предузеће за производњу и дистрибуцију топлотне енергије „Топлане – Сарајево“ д.о.о. Сарајево, Семира Фраште 22, 71 000 Сарајево, злоупотребио доминантан положај на тржишту испоруке топлотне енергије у Кантону Сарајево, примјеном одредби Тарифног система КЈКП „Топлане –Сарајево“ д.о.о. Сарајево са методологијом обрачуна испоручене топлотне енергије („Службене новине КС“ број 34/16) које се односе на плаћање фиксних трошкова корисника искључених из топлификацијског система, што представља условљавање другој страни да прихвати додатне обавезе које по својој природи немају везе с предметом споразума, те ограничавање тржишта на штету потрошача, у складу са одредбама члана 10. став (2) тачке б) и д) Закона о конкуренцији.
2. Налаже се привредном субјекту Кантонално јавно комунално предузеће за производњу и дистрибуцију топлотне енергије „Топлане – Сарајево“ д.о.о. Сарајево, Семира Фраште 22, 71 000 Сарајево, слиједиће:
 - у року од 30 (тридесет) дана од дана пријема овог Рјешења усклади одредбе Тарифног система КЈКП „Топлане –Сарајево“ д.о.о. Сарајево са методологијом обрачуна испоручене топлотне енергије („Службене новине КС“ број 34/16), које се односе на плаћање фиксних трошкова корисника искључених из топлификацијског система, на начин да престане са наплатом истих, те да достави доказе о извршењу.
3. Изриче се новчана казна привредном субјекту Кантонално јавно комунално предузеће за производњу и дистрибуцију топлотне енергије „Топлане – Сарајево“ д.о.о. Сарајево, Семира Фраште 22, 71 000 Сарајево, због кршења одредби из члана 10. став (2) тачка б) и д) Закона о конкуренцији, утврђене у тачки 1. овог Рјешења, у висини од 54.000 КМ (словима: педесет и четири хиљаде конвертибилних марака), коју је дужан платити у року од 15 (петнаест) дана од пријема овог Рјешења.
4. Утврђује се да Влада Кантона Сарајево, Реиса Џемалудина Чаушевића број 1, 71000 Сарајево, доношењем Одлуке о усвајању тарифног система даваоца услуге КЈКП „Топлане-Сарајево“ д.о.о. Сарајево („Службене новине КС“ број 34/16), у дијелу који се односи на примјену одредби Тарифног система КЈКП „Топлане –Сарајево“ д.о.о. Сарајево са методологијом обрачуна испоручене топлотне енергије, којим се врши наплата фиксних трошкова корисника

искључених из топлификацијског система, починила забрањени споразум, у смислу члана 4. став (1) тачке б) и е) Закона о конкуренцији.

5. Одлука о усвајању тарифног система даваоца услуге КЈКП „Топлане-Сарајево“ д.о.о. Сарајево („Службене новине КС“ број 34/16), у дијелу који се односи на примјену одредби Тарифног система КЈКП „Топлане –Сарајево“ д.о.о. Сарајево са методологијом обрачуна испоручене топлотне енергије, којим се врши наплата фиксних трошкова корисника искључених из топлификацијског система, у складу са чланом 4. став (2) Закона о конкуренцији је ништава.
6. Налаже се Влади Кантона Сарајево, слиједеће:
 - у року од 60 (шездесет) дана од дана пријема овог Рјешења, усвоји измијењени текст Тарифног система КЈКП „Топлане –Сарајево“ д.о.о. Сарајево са методологијом обрачуна испоручене топлотне енергије („Службене новине КС“ број 34/16), у дијелу који се односе на плаћање фиксних трошкова корисника искључених из топлификацијског система, на начин да се престане са наплатом истих, те да достави доказе о извршењу.
7. Изриче се новчана казна Влади Кантона Сарајево, Реиса Џемалудина Чаушевића број 1, 71000 Сарајево, због кршења одредби из члана 4. став (1) тачка б) и е) Закона о конкуренцији, утврђене у тачки 4. овог Рјешења, у висини од 150.000 КМ (словима: стотину и педесет хиљада конвертибилних марака), коју је дужан платити у року од 15 (петнаест) дана од пријема овог Рјешења.
8. Уколико привредни субјект Кантонално јавно комунално предузеће за производњу и дистрибуцију топлотне енергије „Топлане – Сарајево“ д.о.о. Сарајево, Семира Фраште 22, 71 000 Сарајево и Влада Кантона Сарајево, Реиса Џемалудина Чаушевића број 1, 71000 Сарајево, не уплате изречене новчане казне из тачке 3. и 6. у остављеном року, иста ће се наплатити принудним путем, уз обрачунавање затезне камате за вријеме прекорачења рока према важећим прописима Босне и Херцеговине.
9. Ово Рјешење је коначно и биће објављено у „Службеном гласнику БиХ“, службеним гласилима ентитета и Брчко дистрикта Босне и Херцеговине.

Образложење

Конкуренцијски савјет Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Конкуренцијски савјет) је, дана 13. новембра 2014. године, на захтјев привредног субјекта Кантонално јавно комунално предузеће за производњу и дистрибуцију топлотне енергије „Топлане – Сарајево“, Семира Фраште 22, 71000 Сарајево (у даљем тексту: КЈКП „Топлане - Сарајево“) издао Мишљење број: 01-26-7-06-5-И/14 на приједлог Тарифног система за испоруку топлотне енергије топлификационог система (са Прилогом 1 – Методологија обрачуна испоручене топлотне енергије и Прилогом 2 – Матрица тарифних модела), који је усвојен од стране Надзорног одбора привредног субјекта КЈКП „Топлане - Сарајево“ д.о.о. Сарајево дана 28. марта 2014. године, под бројем: НО-06-01/14).

У мишљењу је наведено да би спорне могле бити одредбе које обавезују власнике искључених објеката и корисника који имају уграђене калориметре да плаћају фиксни дио цијене централног гријања, те да би исте могле представљати кршење одредби Закона о конкуренцији („Службени гласник БиХ“, бр. 48/05, 76/07 и 80/09) (у даљем тексту: Закон), уколико је привредни субјект „Топлане - Сарајево“ у доминантном положају, што се не може утврдити без провођења поступка пред Конкуренцијским савјетом.

Влада Кантона Сарајево је на 53. сједници, на приједлог Надзорног одбора КЈКП „Топлане - Сарајево“ (Одлуке број: 01-02-02/16 од 25. јуна 2016. године), донијела Одлуку о усвајању Тарифног система даваоца услуге КЈКП „Топлане –Сарајево“ д.о.о. Сарајево број: 02-05-25151-10/16 од 15. августа 2016. године.

У складу са чланом 3. став (1) Тарифног система „Укупни трошкови произведене и испоручене топлотне енергије, који представљају пословне расходе увећане за годишње трошкове набаве сталних средстава даватеља услуге, се дијеле на два дијела:

- Варијабилни дио трошкова гријања – трошкови енергената, у складу са чланом 13. Тарифног система,
- Фиксни дио трошкова гријања – остали трошкови, у складу са чланом 11. Тарифног система.

Ставом (3) истог члана Тарифног система је утврђено да је однос варијабилног и фиксног дијела укупних трошкова произведене и испоручене топлотне енергије за обрачун цијене топлотне енергије је 60:40, тако да су и искључени корисници и корисници који имају калориметре дужни да плаћају 40% фиксног дијела цијене без обзира што не користе топлотну енергију, односно без обзира на количину енергије која се измјери калориметром.

Поглавље ИВ Тарифног система регулира обрачун накнаде за вријеме искључења корисника из централног топлификацијског система, гдје се наводи да је основ за обрачун накнаде корисницима за вријеме искључења из топлификацијског система корисна површина стамбеног/пословног простора или инсталирана снага искљученог објекта.

У складу са чланом 9. став (2) Методологије обрачуна испоручене топлотне енергије (Прилог 1. Тарифног система) утврђено је да се обрачун врши мјесечно, на начин да се основа за обрачун множи са цијеном за јединицу прикључне снаге коригиране фактором, овисно од категорије стамбеног/пословног простора/објекта у Матрици тарифних модела:

1. Стамбени/пословни простори у објекту колективног становања;
2. Пословни простори у објектима (тржни центри и слично);
3. Стамбени/пословни простори у објектима у низу;
4. Слободностојећи објекти (у случају резервације капацитета).

На вриједност фактора утиче закуп капацитета, индиректно загријавање од сусједних просторија, директно и индиректно загријавање од вертикала и разводне мреже, те губитак топлотне енергије у разводној мрежи објекта.

Привредни субјект КЈКП „Топлане - Сарајево“ ће дати сагласност за привремено искључење из система централног гријања, уколико то техничке могућности дозвољавају односно *ако се тиме не угрожава квалитет топлотне енергије, стандард и сигурност других корисника* и ако се тиме негативно не утјече на околиш.

Међутим након што КЈКП „Топлане - Сарајево“ оцијене да нема препрека и одобре искључење, корисник ће плаћати фиксни дио цијене гријања (у зависности од врсте објекта и на основу тога одређене паушалне цијене) гдје КЈКП „Топлане – Сарајево“, између осталог, као аргументацију и оправданост наплате истих, користе управо и разлоге који су горе наведени као услов за могућност искључења с мреже (трошкове индиректног загријавања од сусједних станова, губитка топлоте у инсталацији гријања објекта, повећане трошкове у циљу обезбјеђења квалитетног загријавања простора који нису искључени, а граниче са искљученим просторима због одузимања топлоте кроз зидове и сл.).

Конкуренијски савјет Босне и Херцеговине је дана 29. маја 2017. године под бројем: 01-26-10-187-1/17 запримило представку физичког лица (..)**¹ којим именовани тражи забрану примјене Тарифног система привредног субјекта КЈКП „Топлане - Сарајево“, те у коме се наводи и сљедеће:

- Да није корисник топлификацијског система привредног субјекта КЈКП „Топлане - Сарајево“ од 1992. године до данас, нити има било какав уговорни однос са истим,
- Да је 1993. године стан гранатиран, те да је девастирана и кровна плинска котловница која се налази на истој адреси као и стан,
- Да је у јануару 1999. године санирана кровна котловница, али је именовани поднио писмени захтјев привредном субјекту КЈКП „Топлане - Сарајево“ за искључење из система гријања из

¹ Подаци представљају пословну тајну, у смислу члана 38. Закона о конкуренцији

разлога што је стан девастиран и што има малу пензију, те нема могућност уредног плаћања услуге,

- Да је искључен из топлификацијског система дана 01. фебруара 1999. године, те да од тада па до 01. јануара 2017. године није имао никакав проблем са привредним субјектом КЈКП „Топлане - Сарајево“ када су почели да достављају рачуне за фиксне трошкове у износу од 40% укупне цијене гријања,
- Да је по санацији дијела стана одабрао њему дупло повољнији енергент, плин за који није било законских ни техничких сметњи, јер су у стану постојале исправне и равноправне инсталације као што су електричне и топлификацијске,
- Да су топлификацијске инсталације гранатирањем девастиране, а да је са привредним субјектом „Сарајевогас“ склопио уговор о несметаној испоруци плина,
- Да на тај начин није повриједио Закон о комуналним дјелатностима КС ("Службене новине Кантона Сарајево", бр. 14/16, 43/16, 10/17 и 19/17), јер је стан већ имао уграђену плинску инсталацију,
- Да је из кореспонденције са привредним субјектом КЈКП „Топлане - Сарајево“ видљиво да су њихови наводи произвољни и нетачни, посебно када се покушава користити тзв. индиректно загријавање преко заједничких зидова,
- Да не постоји догријавање преко станова испод нити бочних станова, јер нити један не користи топлотну енергију из разлога што су сви искључени из система,
- Да је добио обавјештење да стан изнад његовог користи топлотну енергију, због чега мора плаћати 50% фиксних трошкова укупне цијене гријања,
- Да сваки грађанин, па и технички необразован, зна да топлота иде горе, а не доле, што значи да он догријава стан изнад, уз напомену да код кровних котловница не постоји систем цијеви кроз станове, те нема такве врсте догријавања, а догријавање кроз армирану бетонску плочу од 30 цм је немогуће,
- Да сви станови на тој адреси имају енергетску ефикасност, јер су етажни власници уз помоћ Општине Нови Град 2016. године, уредили и утоплили свој дио фасаде на згради,
- Да су, обзиром на чињеницу да нема никакав уговор и не користи услуге привредног субјекта КЈКП „Топлане - Сарајево“, повријеђена његова права по више основа,
- Да Тарифни систем привредног субјекта КЈКП „Топлане - Сарајево“ који се од 01. јануара 2017. године примјењује путем Уредбе Владе Кантона, крши члан 4. став (1) тачка е) и члан 10. ст. (1) и (2) тачка а) и д) Закона о конкуренцији.

Уз представку именовани је доставио и кореспонденцију са привредним субјектом КЈКП „Топлане - Сарајево“, копију достављених рачуна, Уговор о опскрби природним плинком, те копију чека од пензије.

Свој став по питању плаћања фиксних трошкова је заузела и Институција омбудсмена за заштиту потрошача Босне и Херцеговине у тексту који је доступан на интернет страници www.ozp.gov.ba (link: <http://www.ozp.gov.ba/dokumenti/PAUSALI.pdf>), у дијелу 4. Заштита потрошача корисника топлотне енергије, у којем се посебно наводи слиједеће:

- Да у Институцију омбудсмена пристиже све већи број жалби потрошача корисника топлотне енергије, а што се посебно односи на: а) обавезу корисника гријања да након искључења из система централног гријања на лични захтјев плаћа 30 или 40% важеће цијене гријања и б) немогућност отказивања ове услуге – непостојање могућности искључења корисника из система гријања на његов лични захтјев;
- Да да оваква пракса није у складу са чланом 5. Устава Републике Српске, преамбулом Устава Босне и Херцеговине и Устава Федерације Босне и Херцеговине према којем се уставно уређење Босне и Херцеговине темељи на тржишној економији, те са чл. 4., 5. и 244. Закона о обавезним односима којима се одређује равноправност странака у обавезном односу, начело савјесности и поштења у поступању, као истицање без основа, те са дефиницијом власништва у складу са Законом о власничко – правним односима ФБиХ („Службене новине ФБиХ“, бр. 6/98 и 29/03) и Законом о стварним правима РС („Службени гласник РС“, бр. 124/2008, 58/2009, 95/2011 и 60/2015) гдје се под власништвом над некретнинама сматра између осталог и све што је у некретнину уграђено, њој дограђено, на њој надограђено или било како другачије с њом трајно спојено и дио је те некретнине све док се од ње не одвоји;

- Да то што нетко сноси редовите трошкове пословања и што у циљу обављања своје регистроване дјелатности користи туђу имовину може резултирати једино плаћањем додатних трошкова пословања због кориштења туђе имовине, а никако наплаћивањем те могућности од стране оног који то омогућује;
- Да је разумљиво да цијеви морају пролазити кроз станове оних који не желе гријање да би дошле до станова оних који то желе, али то никако не смије колатералним корисницима гријања бити фактурисано, јер они нису ти који су тражили услуге гријања, нису је ни уговорили и то је њихово право према позитивним прописима Босне и Херцеговине;
- Да свако има право на властиту одлуку како ће се гријати и која ће му температура бити у стану уважавајући права и интересе других, јер и ако би се цијеви које пролазе кроз некретнину и сматрале цијевима предузећа оне се ипак налазе у посједу власника стана и потпадају под заштиту међународних и домаћих правних аката којима се штити неповредивост дома;
- Да су наводи да куповином стана власник пристаје на опште услове из уговора неосновани и немају упориште у напријед наведеним актима, а тим се крше и одредбе члана 33. Закона о заштити потрошача („Службени гласник БиХ“, бр. 25/06 и 88/15), која каже да је пружање економских услуга од општег интереса у режиму уговорног односа, те се овдје не може рећи да је ријеч о уговору по приступању ни приступању на опште услове пословања;
- Да је и сам институт посредног гријања правно неодржив и неоснован.

Конкуренијски савјет је према доступним подацима утврдио да топлификацијским системом у Кантону Сарајево управљају сљедећи привредни субјекти:

1. „Топлане - Сарајево“ (131 индивидуална котловница, од чега су: 44 средње и веће котловнице и 87 кровне котловнице, инсталисане снаге 497 МВ ангажована снага 350,5 MW),
2. „БАГС – Енерготехника“ д.д. Вогошћа (котловница у Вогошћи која има 5 котловских јединица, три на угаљ од којих двије нису у функцији и двије на мазут, инсталисане снаге 94 MW ангажована снага 20 MW)
3. „УНИС – Енергетика“ д.о.о. Сарајево (котловница у Кампусу Универитета у Сарајеву, инсталисане снаге 33,4 MW).

У слиједећој табели дат је преглед основних показатеља о производњи/испоруци топлотне енергије у/из топлификацијског система у 2014. години.

Табела 1.

Назив произвођача (дистрибутера) топлотне енергије						Потрошња
	Електрична енергија МВВх	Природни плин мил См ³	ЛУЕЛ литар	Мазут тона	Угаљ тона	
Топлане - Сарајево	7.969,89	36.609	874.540	1.483,98	0,00	304.759
БАГС Енерготехника	617,25	0,00	0	52,3	3.759,93	11.873
УНИС – Енергетика	150,00	0,250	0	0,00	0,00	1.650
УКУПНО:	8.737,14	36.859	874.540	1.536,28	3.759,93	318.282

Извор: Анализа дистрибуције топлотне енергије крајњим потрошачима у Кантону Сарајево, Пројект ЕУСОМР, 19.04.2016. године

Удјели правних лица у укупно испорученој топлотној енергији из топлификацијског система у 2014. години, су приказани у Табели 2.

Таблица 2.

Ред бр.	Назив произвођача (дистрибутера) топлотне енергије	Удио у укупној испорученој топлотној енергији (%)
1.	Топлане - Сарајево	95,75
2.	БАГС Енерготехника	3,73
3.	УНИС – Енергетика	0,52
4.	УКУПНО:	100,00

У складу са чланом 9. став (1) Закона, привредни субјект има доминантан положај на релевантном тржишту роба или услуга, ако се због своје тржишне снаге може понашати у значајној мјери независно од стварних или могућих конкурената, купаца, потрошача или добављача, такођер узимајући у обзир удио тог привредног субјекта на релевантном тржишту, удјеле које на том тржишту имају његови конкуренти, као и правне и друге препреке за улазак других привредних субјеката на тржиште.

У складу са ставом (2) истог члана, претпоставља се да привредни субјект има доминантан положај на тржишту роба или услуга, ако на релевантном тржишту има удио већи од 40%.

Само постојање доминантног положаја није забрањено, али је у складу са одредбама члана 10. забрањена свака злоупотреба доминантног положаја једног или више привредних субјеката на релевантном тржишту.

У складу са чланом 10. став (2) тачка б) Закона, забрањена је свака злоупотреба доминантног положаја која се односи на ограничавање производње, тржишта или техничког развоја на штету потрошача.

У складу са ставом (2) тачка д) истог члана забрањена је свака злоупотреба доминантног положаја која се односи на закључивање споразума којима се условљава да друга страна прихвати додатне обавезе које по својој нарави или према трговинском обичају немају везе с предметом таквог споразума.

Увидом у Одлуку Надзорног одбора привредног субјекта КЈКП „Топлане – Сарајево“ о утврђивању Тарифног система са Методологијом обрачуна испоручене топлотне енергије број: 01-02-02/16 од 25. јула 2016. године утврђено је да постоји основана сумња, да одредбе које се односе на плаћање фиксних трошкова корисника који имају уграђене мјераче топлотне енергије и одредбе које се односе на плаћање фиксних трошкова искључених корисника, нису у складу са Законом, тј. да „Топлане – Сарајево“ доношењем наведене Одлуке, злоупотребљавајући доминантан положај у смислу члана 10. став (2) тачке б) и д) Закона.

Члан 4. став (1) тачка б) Закона прописује да су забрањени споразуми, уговори, поједине одредбе споразума или уговора, заједничка дјеловања, изричит и прећутни договори привредних субјекта, као и одлуке и други акти привредних субјекта (у даљњем тексту: споразуми) који за циљ и посљедицу имају спрјечавање, ограничавање или нарушавање тржишне конкуренције на релевантном тржишту, а који се односе на ограничавање и контролу производње, тржишта, техничког развоја или улагања.

Ставом (1) тачка е) истог члана Закона утврђено је да су забрањени и споразуми који за циљ и посљедицу имају спрјечавање, ограничавање или нарушавање тржишне конкуренције на релевантном тржишту, а који се односе на закључивање таквих споразума којима се друга страна условљава да прихвати додатне обавезе које по природи и обичајима у трговини нису у вези са предметом споразума.

Увидом у Одлуку о усвајању Тарифног система даваоца услуге КЈКП „Топлане – Сарајево“ д.о.о. Сарајево Владе Кантона Сарајево број: 02-05-25151-10/16 од 15. аугуста 2016. године, утврђено је да постоји основана сумња, да одредбе које се односе на плаћање фиксних трошкова корисника који имају уграђене мјераче топлотне енергије и одредбе које се односе на плаћање фиксних трошкова искључених корисника, нису у складу са Законом, тј. да наведени акти представљају забрањени споразум из члана 4. став (1) тачке б) и е) Закона.

На основу анализе прикупљене документације и бројних приговора грађана Кантона Сарајево који су пристизали Конкуренцијском савјету, Конкуренцијски савјет је оцијенио да постоји основана сумња о постојању ограничавања, спречавања и нарушавања тржишне конкуренције, те је донио Закључак о покретању поступка по службеној дужности, под

бројем: UP – 01-26-2-025-2/17 дана 30. новембра 2017. године, против привредног субјекта КЈКП „Топлане – Сарајево“, ради утврђивања постојања злоупотребе доминантног положаја у смислу члана 10. став (2) тачке б) и д) Закона о конкуренцији и Владе Кантона Сарајево, ради утврђивања постојања забрањеног споразума, у смислу члана 4. став (1) тачке б) и е) Закона о конкуренцији.

1. Поступак по Закључку о покретању поступка по службеној дужности

У складу са чланом 33. став (1) Закона, Конкуренцијски савјет је дана 30. новембра 2017. године доставио предметни Закључак на очитовање странкама против којих је покренут поступак, и то Влади Кантона Сарајево актом број: UP-01-26-2-025-6/17 и привредном субјекту КЈКП „Топлане – Сарајево“ актом број: UP-01-26-2-025-6/17.

Конкуренцијски савјет је запримио, дана 13. децембра 2017. године, поднеском број: UP-01-26-2-025-8/17, захтјев Правобранилаштва Кантона Сарајево, као заступника по закону Владе Кантона Сарајево, за продужењем рока за достављање одговора на предметни Закључак, у складу са одредбама члана 33. став (4) Закона о конкуренцији.

Такођер, привредни субјект КЈКП „Топлане Сарајево“ је доставио захтјев за продужењем рока за доставу одговора на предметни Закључак у складу са одредбама члана 33. став (4) Закона о конкуренцији, дана 14. децембра 2017. године поднеском број: UP-01-26-2-025-9/17, наводећи у истом да је у припреми одговора по захтјеву Конкуренцијског савјета, Управа предузећа заузела став да се поново анализира Тарифни систем, затражи стручно мишљење мјеродавних субјекта, испита регулатива у окружењу, а све с циљем потврде или демантирања досадашње праксе и поступања у складу са законом.

Конкуренцијски савјет је, оцијенивши да постоје оправдани разлози за усвајање напријед наведених захтјева, Правобранилаштво Кантона Сарајево као законском заступнику Владе Кантона Сарајево и привредном субјекту КЈКП „Топлане Сарајево“, одобрио продужење рока за доставу одговора на Закључак за додатних 10 (десет) дана (акт број: UP-01-26-2-025-10/17 и акт број: UP-05-26-3-030-11/17 од дана 14. децембра 2017. године).

Привредни субјект КЈКП „Топлане Сарајево“ је тражени одговор на Закључак, доставио дана 26. децембра 2017. године. године поднеском број: UP-01-26-2-025-12/17, наводећи укратко сљедеће:

- У складу са Законом о комуналним дјелатностима („Службене новине Кантона Сарајево", број 14/16, 43/16, 10/17, 19/17) обвезник плаћања цијене комуналне услуге за пружену комуналну услугу је власник некретнине или корисник када је то власник уговором овјереним од надлежне порезне управе пренио на корисника, односно управитељ зграде, ако је власник, односно корисник некретнине то право пренио на њих;
- Законом о стварним правима, такођер, је уређено да сваки етажни власник одржава припадајући етажни дио о своме трошку, те сноси све јавне обавезе и терете у вези с власништвом тог дијела;
- Средства за обављање комуналних дјелатности осигуравају се из цијене за комуналне услуге из сегмента индивидуалне комуналне потрошње (у коју спада опскрба топлотном енергијом), а цијена комуналне услуге садржи све трошкове текућег одржавања и функционисања комуналног система на који се односи, те трошкове набавке нових сталних средстава даваоца комуналне услуге према члану 37. став (2) тачка а) и ставу (3) Закона о комуналним дјелатностима;
- У складу са чланом 50. Закона о комуналним дјелатностима, Влада Кантона Сарајево је донијела измијењену Уредбу о опћим условима за производњу, испоруку и кориштење топлотне енергије („Службене новине Кантона Сарајево", број 22/16) - у даљем тексту: Уредба, којом је у члану 68. одредила да се Тарифни систем доноси Влада Кантона Сарајево на приједлог даваоца услуге;
- Тарифним системом КЈКП „Топлане-Сарајево" д.о.о. Сарајево са Методологијом обрачуна испоручене топлотне енергије, којег је Влада Кантона Сарајево усвојила Одлуком о усвајању Тарифног система даваоца услуге КЈКП "Топлане- Сарајево" д.о.о. Сарајево („Службене новине

Кантона Сарајево“ број 34/16) - у даљем тексту: Тарифни систем, су између осталог, одређени начин расподјеле и обрачуна укупних трошкова произведене и испоручене топлотне енергије, који се састоје од варијабилног и фиксног дијела трошкова гријања;

- Годишњи износ за прикључену снагу представља фиксни дио трошкова гријања којим се покривају слиједећи трошкови пословања: утрошене сировине и материјал за инвестицијско и текуће одржавање, трошкови радне снаге, трошкови производних услуга, амортизација, нематеријални и остали трошкови пословања и други трошкови које сноси Предузеће у току свих дванаест мјесеци у пословној години;
- Годишњи износ за количину испоручене топлотне енергије представља варијабилни дио трошкова гријања и обухваћа трошкове енергената, које чине: трошкови гаса, трошкови течних и чврстих горива, трошкови електричне енергије, трошкови воде и трошкови осталих енергената;
- Износ за прикључну снагу се обрачунава и фактурише сваког мјесеца и то је 1/12 годишњег износа за прикључену снагу, а износ за количину испоручене топлотне енергије се фактурише кроз 7 мјесеци за све кориснике који имају пашални начин обрачуна (најкасније до 01. јануара 2020. године), односно на основу очитаног стања на индивидуалном мјерилу топлотне енергије у периоду трајања сезоне гријања;
- Од 01. јануара 2020. године ће за све кориснике на нашем топлификацијском систему бити очитано стање на индивидуалном/заједничком мјерилу топлотне енергије;
- При одређивању укупне цијене топлотне енергије, односно износа накнада за јединицу испоручене топлотне енергије и накнада за јединицу прикључне снаге (висине тарифних ставова), узимају се у обзир калкулативни елементи за израчун, а на основу планираних активности и с тим повезаних трошкова утврђених од стране подuzeћа. Укупна цијена топлотне енергије, која се формира у складу са важећом легислативом и темељним нормативима рада, планом производње топлотне енергије и нормативом потрошње енергената и планом пословања за наредну годину, представља цијену која осигурава Предузећу пословање на бази просте репродукције;
- Укупна цијена топлотне енергије представља цијену коштања и у истој није укалкулисана маржа (разлика у цијени), а што није случај код побројаних других правних лица која имају удјеле у укупној испорученој топлотној енергији у Кантону Сарајево;
- Однос варијабилног и фиксног дијела укупних трошкова произведене и испоручене топлотне енергије (60:40), утврђење у члану 3. Методологије обрачуна испоручене топлотне енергије;
- Законом о комуналним дјелатностима („Службене новине Кантона Сарајево", број 14/16, 43/16, 10/17 и 19/17) прописано је у члану 22. став (5), да ваљаност калкулације и коначан приједлог висине цијене комуналних услуга утврђује независно стручно тијело Владе Кантона, Града односно општине, а стварну цијену комуналних услуга одређује и усваја Влада Кантона, градски односно општински савјет, у складу са надлежностима из чл. 7., 8. и 9. овог закона;
- Самостално, а и путем Удружења послодаваца комуналне привреде ФБиХ, КЈКП Топлане – Сарајево, је иницирало доношење Закона о топлотној енергији и Закона о комуналним дјелатностима, као и формирање државног/ентитетског регулаторног тијела које би, као независна институција, одобравало тарифне ставове и методологију обрачуна испоручене топлотне енергије, но ова иницијатива није наишла на подршку надлежних;
- Утврђеним Тарифним системом је одређен модалитет расподјеле и обрачуна укупних трошкова произведене и испоручене топлотне енергије (фиксних и варијабилних трошкова) у току године на начин како слиједи:
 - За кориснике у објектима са заједничким мјерилом топлотне енергије и без уграђених индивидуалних мјерила за све кориснике, код којих је основа за обрачун корисна површина стамбеног/пословног простора, варијабилни дио трошкова гријања (енергетски

дио) се фактурише кроз 7 мјесеци, а фиксни дио трошкова гријања (прикључна снага) се фактурише кроз 12 мјесеци, најкасније до 01. јануара 2020. године;

- За кориснике са уграђеним индивидуалним мјерилом топлотне енергије, код којих је основа за обрачун прочитано стање на индивидуалном мјерилу топлотне енергије, варијабилни дио трошкова гријања (енергетски дио) се фактурише кроз 7 мјесеци (када се енергија троши), а фиксни дио трошкова гријања (прикључна снага) се фактурише кроз 12 мјесеци.
- На основу горе наведеног се може извући закључак да нису само „искључени корисници и корисници који имају калориметре дужни плаћати 40% фиксног дијела цијене топлотне енергије“ већ се накнада за јединицу прикључне снаге (фиксни дио) фактурише и корисницима у објектима са заједничким мјерилом топлотне енергије и без уграђених индивидуалних мјерила;
- Укидање обавезе плаћања фиксног дијела цијене топлотне енергије корисницима са уграђеним индивидуалним мјерилом топлотне енергије би подразумијевало примјену различитих услова за исту или сличну врсту послова с осталим странама за кориснике код којих се примјењује паушални начин плаћања, чиме би били директно довођени у неравноправан и неповољан конкурентски положај (члан 10. став 2. тачка ц) Закона о конкуренцији);
- Такођер, непримјењивање модалитета расподеле укупних трошкова произведене и испоручене топлотне енергије (на бази утврђених фиксних и варијабилних трошкова) и обрачуна укупне цијене топлотне енергије (кроз 7 мјесеци/12мјесеци), би имало за посљедицу значајно повећање укупне цијене топлотне енергије која би се обрачунавала у току периода трајања сезоне гријања (а највише 7 мјесеци). Другим ријечима, средства за обављање ове комуналне дјелатности која се обезбјеђују из цијене коштања (базиране на укупним планираним трошковима произведене и испоручене топлотне енергије) би требала бити распоређена кроз највише 7 мјесеци у току године, умјесто досадашњих 12 мјесеци;
- Одредбе којима је предвиђено фактурисање фиксног дијела цијене гријања свим корисницима са уграђеним индивидуалним мјерилом топлотне енергије ни у ком случају не може представљати кршење одредби (и злоупотреба доминантног положаја) Закона о конкуренцији. Чињеница постојања оваквог уређења начина расподеле и обрачуна трошкова за испоручену топлотну енергију је неспорна, како у нашој земљи, тако и у земљама регије, али и у земљама Европске уније са којим и усклађујемо нашу легислативу:
 1. У сусједној Републици Хрватској се цијена топлотне енергије састоји од цијене за јединицу прикључне снаге и цијене за јединицу испоручене топлотне енергије (Методологија утврђивања износа тарифних ставки за дистрибуцију топлотне енергије („Народне новине РХ“, број 56/14) и Методологија утврђивања износа тарифних ставки за производњу топлотне енергије („Народне новине РХ“, број 56/14). Цијене су регулисане на нивоу државе и сходно Закону о тржишту топлотне енергије („Народне новине РХ“, број 80/13 и 14/14) доноси их Хрватска енергетска регулатома агенција (ХЕРА) на основу стварних трошкова пословања појединачно за сваког произвођача и дистрибутера топлотне енергије (нпр. Одлука о износу тарифних ставки за дистрибуцију топлотне енергије за централне топлотне системе у градовима Загреб, Осиек и Сисак - за ХЕП Топлинарство д.о.о. Загреб („Народне новине РХ“, број 105/14).
 2. У Републици Србији такођер цијену топлотне енергије чине цијена за јединицу прикључне снаге и цијена за јединицу испоручене топлотне енергије (Уредба о утврђивању методологије за одређивање цијене снабдијевања за крајњег купца топлотном енергијом („Службени гласник РС“, број 63/15) и Решење о давању сагласности на Одлуку о изменама и допунама одлуке о цијенама топлотне енергије јавног комуналног предузећа "Београдске електране" („Службени лист Града Београда“, број 56/15). Цијене нису регулисане на нивоу државе, регулисане су на нивоу општине, града у којем послује произвођач и дистрибутер топлотне енергије на основу Уредбе о утврђивању методологије за одређивање цијене снабдијевања за крајњег купца топлотном енергијом („Службени гласник РС“, број 63/15).
 3. И у Републици Словенији се цијена топлотне енергије састоји од цијене за јединицу прикључне снаге - фиксни дио и цијене за јединицу потрошене топлотне енергије -

варијабилни дио (Акт о методологији за обликовање цијене топлоте за даљинско гријање 2/17). Цијене су регулисане на нивоу државе и сходно Закону о енергији (ЕЗ-1) („Службене новине Републике Словеније“, број 17/14 и 81/15) доноси их Агенција за енергију.

- У државама Западне Европе није могуће издвајање из система даљинског гријања у објектима колективног становања;
- У Републици Хрватској је Законом о тржишту топлотне енергије као изузетак у члану 45. дозвољено издвајање из система даљинског гријања уз прибављање сагласности етажних власника - сувласника и под одређеним условима. Корисник је обавезан плаћати све трошкове осим трошкова топлотне енергије за свој стамбени/пословни простор;
- У ситуацији када у Босни и Херцеговини, нити у Федерацији Босне и Херцеговине, није био донесен Закон о топлотној енергији који би третирао могућност/немогућност искључења из система централног гријања и обавезу плаћања/неплаћања фиксних трошкова након искључења, КЈКП Топлане-Сарајево су као прелазно рјешење предложиле, а Влада Кантона усвојила, начело да се у објектима колективног становања може удовољити захтјеву корисника уз претходно прибављену сагласност свих корисника и уз уз плаћање мјесечне накнаде у висини фиксног дијела цијене топлотне енергије, практично принцип као у Републици Хрватској;
- Важећим Тарифним системом је предвиђено да се мјесечна накнада за вријеме искључења обрачунава корисницима који су искључени због дуговања или по одобреном захтјеву за издвајање из централног топлификацијског система, као и корисницима услуге који су се без сагласности даваоца услуге издвојили из централног топлификацијског система, као и физичким/правним лицима који су без сагласности даваоца услуге извршили надоградњу у објектима колективног становања прикљученим на централни топлификацијски систем. Обрачун се врши мјесечно, на начин да се основа за обрачун множи са цијеном за јединицу прикључне снаге коригиране фактором, зависно од категорије стамбеног/пословног простора/објекта у Матрици тарифних модела:
 1. Стамбени/пословни простори у објекту колективног становања,
 2. Пословни простори у објектима (тржни центри и слично),
 3. Стамбени/пословни простори у објектима у низу,
 4. Слободностојећи објекти (у случају резервације капацитета).
- У складу са чл. 22. измијењене Уредбе, искључење зграде/грађевине, као цјелине (слободностојећи објекти), из централног топлификацијског система могуће је уколико се осигура сагласност за издвајање свих корисника услуге унутар зграде/грађевине, те претходна сагласност даваоца услуге. У том случају, уколико корисници услуге захтијевају, не обрачунава се накнада за вријеме искључења (у случају резервације капацитета) а подузеће нема обвеза "чувати" капацитет за искљученог корисника, већ исти капацитет може уступити новом објекту који се прикључује на топлификацијски системв припадајуће котловнице;
- Код посебних етажних дијелова - стамбених/пословних јединица у склопу грађевине могуће је само привремено издвајање корисника, уз осигурање сагласности осталих корисника у објекту и даваоца услуге. Онемогућавање искључења корисника у објекту без сугласности осталих корисника и даваоца услуге не представља никаво ограничавање на штету потрошача. Статус "привременог издвајања" произилази из других аката, као што су на примјер: **Закон о просторном планирању и кориштењу земљишта на нивоу ФБИХ**, којим се уређује планско управљање, кориштење земљишта и заштита простора осигурава се provedбом планских докумената заснованим на цјеловитом приступу планском уређењу простора и на начелима одрживог развоја, **гдје са привременим издвајањем може утицати на конструкцију грађевине, намјену и друго, односно може доћи до промјене услова утврђених претходно издатом урбанистичком сагласношћу и одобрењем за грађење, Закона о стварним правима**, гдје је сваки етажни власник, овлаштен да не тражећи за то одобрење од осталих етажних власника, у складу с грађевинским прописима о своме трошку извршити преправке у стану или другој

самосталној просторији, укључујући и промјену намјене. **Како измјене нису "у складу с грађевинским прописима", то је неопходно претходно и осигурати наведене сагласности;**

- Објект колективног становања је термо-техничка цјелина, те се привремено издвојена стамбена/пословна јединица не може посматрати изоловано у односу на друге станове/пословне просторе у објекту којима испоручујемо топлотну енергију. Из тог разлога привремено издвојена стамбена/пословна јединица треба равноправно да судјелује у расподјели фиксних трошкова - трошкова пословања неопходних за рад и одржавање система (изузев трошкова енергената);
- На овај начин доводимо у исти положај привремено издвојене кориснике и кориснике који нису искључени из система, а којима се наплата врши по индивидуалном мјерилу, и који у одређеном обрачунском периоду не троше топлотну енергију и којим се фактурише накнада на име прикључне снаге. Цијенимо да би се, необрачунавање накнаде за вријеме искључења, привремено издвојеним корисницима у објектима колективног становања у којима је могућа уградња индивидуалних мјерила топлотне енергије, такођер могло сматрати примјеном различитих услова за исту или сличну врсту послова с осталим странама;
- Будући да је у Босни и Херцеговини, као и у неким државама у регији (Република Србија), у јавности присутна полемика о могућности искључења са система даљинског гријања, затражили смо независно стручно мишљење Машинског факултета из Сарајева које достављамо у прилогу. Ово стручно мишљење недвосмислено указује на немогућност искључења стамбених/пословних простора из система централног гријања и на озбиљне импликације по остатак објекта и остале кориснике, и подудар се са мишљењем стручне јавности у земљама Западне Еуропе;
- Начин загријавања станова у објектима како колективног, тако и индивидуалног становања дефинисан је Регулацијским планом (са Законском снагом) сваког појединачног подручја. У току процедуре доношења и усвајања Регулацијског плана разматрани су сви фактори који утјечу на квалитет и удобност становања, како на предметном подручју, тако и Кантону у цјелини с посебним нагласком на еколошке услове;
- Приликом планирања станоградње, као и у процесу пројектирања објеката и у процедури прибављања потребних сугласности за изградњу објекта, обавезно је стриктно придржавање одредаба Регулацијског плана;
- Корисник Авдо Гушић у свом захтјеву упућеном Конкуренцијском савјету тражи забрану примјене Тарифног система, образлажући да су његова права повријеђена по више основа, да не користи услуге Топлана, нити је повриједио Закон о комуналним дјелатностима, приликом чега наведени корисник није навео чињенице битне за правилно одлучивање. Истина је да је кровна котловница која загријава објекат у ул. Есада Пашалића, бр. 7, па и предметни стан реконструисана 1999. године и од тада несметано производи топлотну енергију. Госп. Авдо Гушић је добио сагласност за привремено искључење из разлога што је стан девастиран. У складу са чланом 34. Одлуке о општим условима за производњу, испоруку и кориштење топлотне енергије („Службене новине града Сарајева“ број 29/82) која је преузета чланом 27. Закона о министарствима Кантона („Службене новине Кантона Сарајево“ бр. 10/96) и која је тада била на снази, именовани је био обавезан да, по довођењу инсталација гријања у стање за кориштење, настави са преузимањем топлотне енергије;
- Објекат у којем се налази стан подносиоца захтјева пројектован је, изведен и добио је употребну дозволу којом се подразумијева да се станови загријавају путем система даљинског гријања, тј. из кровне котловнице (у власништву КЈКП Топлане-Сарајево), а припрема топле потрошне воде се осигурава путем плинских бојлера. Свако одступање од пројектованог стања доводи до нарушавања функције сваког појединог сегмента у објекту, што има и негативне посљедице на услове боравка и рада у комплетном објекту;
- "Мијешање" централног начина загријавања станова (у објектима у којима је Регулацијским планом предвиђен такав начин загријавања) и загријавања станова индивидуалним начином загријавања, доводи до нарушавања система, што за посљедицу има неадекватно загријавање како

појединачних станова, тако и објекта у цјелини, а такођер и негативан утицај на околиш (повећана емисија штетних плинова);

- Комуналне дјелатности, у које спада услуга испоруке топлотне енергије су од јавног интереса, што подразумијева задовољавање оних потреба урбаног цивилизацијског друштва које су нераздвојив услов живота и рада грађана; Уставом је загарантовано право избора мјеста становања. Право човјека је да бира да живи у:
 1. индивидуалном стамбеном објекту (индивидуална кућа) којег сам гради и регулира све што му је потребно за живот у таквом објекту и да га прикључује на комуналну инфраструктуру која му је на располагању, а све у складу са законом,
 2. објекту колективног становања (стамбеној згради) која има индивидуално за сваки стан пројектован и изграђен систем за загријавања станова (индивидуална ложења са димњацима, централна гријања са индивидуалним извором на чврсто гориво, струју, плин и сл.),
 3. објекту колективног становања (стамбеној згради) која је пројектована и изграђена са централним системом повезаним на даљински систем гријања,
 4. објекту колективног становања (стамбеној згради) са пројектованим и изграђеним системом централног гријања са властитом котловницом коју повјеравају неком тијелу или особи на управљање.
- У овисности од избора проистичу и одређене обавезе у погледу испуњавања општих услова за нормалан живот у таквим објектима уз поштивање права свих других који живе у таквим објектима и поштивајући прописане услове од стране локалне заједнице у чијој је то надлежности;
- Онај ко одабере да живи у објекту колективног становања који је пројектован и изграђен тако што је спојен на централни даљински систем гријања који је и изграђен због таквих објеката је то учинио самостално тј. сам је то одабрао, није у могућности да у дијелу зграде гради индивидуални систем гријања (алтернативно рјешење) јер одмах угрожава и ремети централни систем, угрожава остале кориснике и нарушава и сигурност зграде, а у неким случајевима о избору врсте гријања наноси штету осталим корисницима и околишу. У зградама колективног становања сви потрошачи се морају понашати у складу са позитивним законским рјешењима за услове колективног становања;
- Приликом усељења/куповине стана, корисник/власник стана је упознат са чињеницом на који начин је регулисано питање загријавања објекта, ако се ради о објекту са постројењима увезаним у систем централног гријања, корисници су приступили уговору. Од периода формирања предузећа за производњу и испоруку топлотне енергије радило се о уговору који је према одредбама тада важеће Одлуке о општим условима за производњу, испоруку и кориштење топлотне енергије („Службене новине Града Сарајева“ број 29/82), закључен између испоручиоца топлотне енергије и заједнице становања која је управљала становима и зградама друштвеног фонда и вршила њихово одржавање;
- Дакле, ради се о уговорном односу "по приступу", закљученом по основу учињене генералне и перманентне понуде, па је након њеног прихватања (адхезије) закључен истовјетан уговор са неограниченим бројем особа у облику објављених општих услова пословања, у складу са одредбама Закона о обавезним односима;
- Чињеница је да су корисници откупили станове тј. да је дошло до промјене у власништву стана и стјецања тог права на страни корисника, та правна промјена није довела до престанка адхезионог уговора нити његовог раскида;
- Власништво одређеног посебног дијела некретнине овлашћује етажног власника, да тај посебан дио некретнине искључиво користи и располаже с њим, а на заједничким дијеловима некретнине има право сувласништва. У заједничке дијелове некретнине спадају према Закону о управљању зградом и инсталације централног гријања. У складу са Законом о стварним правима, приликом промјена у свом стану етажни власник не смије проузрочити повреду интереса осталих етажних власника, а нарочито не смије проузрочити опасност за сигурност особа, зграде или других ствари. Наиме, сви

станови се налазе у урбанистички дефинисаном објекту, те је упитно како би се задовољили услови примјене неког другог вида гријања (недостатак димњака и спремишта за смјештај чврстог и течног горива, недостатак димњака и дистрибутивне мреже за гријање на плин, угрожавање електроинсталација која није изведена за потребе гријања и си.), у објектима гдје је пројектом предвиђено гријање путем централног загријавања;

- Због наведеног привредни субјект КЈКП „Топлане-Сарајево“ сматра правно, тако и технички неутемељеним став Институције омбудсмена којим се указује на право власника стана да наплаћује од даваоца комуналне услуге што медиј кроз инсталације пролазе кроз стан који је његова имовина или право да свако одлучује како ће се гријати, као и констатација да је институт посредног гријања неодржив и правно неутемељен.

Уз достављени одговор на Закључак о покретању поступка, привредни субјект КЈКП „Топлане Сарајево“, доставио је и пресуду Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине, број: 65 0 Р 209001 13 Rev од дана 30. децембра 2014. године и Мишљење о начину обрачуна топлотне енергије КЈКП „Топлане Сарајево“, број: 06-IV-4585/17 од дана 18. децембра 2017. године.

Правобранилаштво Кантона Сарајево, доставило је одговор Владе Кантона Сарајево, на Закључак о покретању поступка, дана 29. децембра 2017. године, под бројем: UP-01-26-2-025-13/17, наводећи сљедеће:

- Да се изјашњавајући на Закључак у дијелу диспозитива под тачком 2. исти у цијелости оспорава;
- Да не постоји споразум у смислу Закона о конкуренцији који је закључила Влада Кантона Сарајево, те да Влада Кантона Сарајево није субјект који у смислу одредби чл. 2. Закона о конкуренцији судјелује на тржишту, нити је у конкретном случају Влада Кантона Сарајево имала учешћа у дјеловању спречавања, ограничавања или нарушавања тржишне конкуренције на цијелом територију Босне и Херцеговине, нити на значајном дијелу тржишта;
- Смисао одредби Закона о конкуренцији којим се спрјечава и санкционира склапање забрањених споразума је онемогућавање судионика на тржишту који су конкуренти, да удруживањем и склапањем таквих споразума нарушавају тржишну конкуренцију, што у конкретном није случај;
- Према Образложењу Закључка, Влада Кантона Сарајево је на 53. сједници, на приједлог Надзорног одбора КЈКП Топлане Сарајево (Одлуке бр. 01-02-02/16 од 25. јула 2016. године) донијела Одлуку о усвајању Тарифног система даваоца услуге КЈКП Топлане Сарајево бр. 02-05-25151-10/16 од 15.08.2016. (даље: Одлука);
- Да овакве одлуке Влада Кантона Сарајево доноси у оквиру својих уставних и законских надлежности, те као таква не представља економску активност, односно Одлука Владе Кантона Сарајево донесена је на основу чл. 26. и 28., став (2) Закона о Влади Кантона Сарајево;
- Према чл. 26. и чл. 28., став (2) Закона о Влади Кантона Сарајево, којим су регулисани акти Владе Кантона Сарајево које у остваривању својих надлежности утврђених Уставом доноси у облику уредбе, одлуке, рјешења и закључка, Одлуком се уређују поједина питања или прописују мјере Владе Кантона, даје сагласност или потврђују акти других тијела или организација и одлучује о другим питањима о којима се не одлучује уредбом;
- Влада Кантона Сарајево је у оквиру надлежности предвиђених Уставом Кантона Сарајево донијела Одлуку на основу Закона о комуналним дјелатностима, према којем у оквиру тих надлежности као дјелатност од јавног интереса спада опскрба топлотном енергијом;
- Влада Кантона Сарајево је у оквиру својих првенствено уставних, а и законских овласти донијела Одлуку, која се ни под којим условима не може сматрати привредном дјелатношћу, па овдје не постоје елементи који би указивали на чињеницу закљученог забрањеног споразума, односно судионика који се могу легитимисати у смислу Закона о конкуренцији као особе на која се Закон о конкуренцији може примјенити;

- Код чињенице да је Влада Кантона Сарајево вршила своје јавне овласти, у оквиру својих надлежности, позивамо се и на одлуку – Рјешење Конкурентијског савјета Босне и Херцеговине број: 05-26-3-025-40-II/16 од 07.06.2017., из чијег садржаја... *"... Конкурентијски савјет утврдио како Влада КС, не обавља привредну дјелатност, не судјелује у производњи и/или промету роба, односно пружању услуга, тиме ни посредно ни непосредно не судјелује на тржишту због чега се исти не може сматрати „привредним субјектом“ у смислу члана 2. Закона о конкуренцији. Обзиром да Конкурентијски савјет у сврху оијене датог случаја, а у складу са чл. 43. став (7) Закона може користити судском праксом Европског суда правде и одлукама Европске комисије, овакав став су заузела и наведена тијела."*
- Привредни субјект КЈКП „Топлане-Сарајево“ је привредно друштво које егзистира од 1977. године као јавно комунално предузеће, над којим је надлежност Кантона Сарајево успостављена тако што је на основу чл. 4. и 26., став (1) Закона о Влади Кантона Сарајево ("Службене новине Кантона Сарајево", бр. 7/96, 10/96, 20/98 и 04/01) и члана 2., став (2) Закона о управљању привредним друштвима у надлежности Кантона Сарајево ("Службене новине Кантона Сарајево", број 8/01), Влада Кантона Сарајево, на 55. сједници одржаној 15. јуна 2001. године, донијела Одлуку о утврђивању листе привредних друштава којима управља или у чијем управљању судјелује Кантон („Службене новине Кантона Сарајево“, број 15/01), те је 2005. године донесена Одлука о усклађивању статуса Кантоналног јавног комуналног предузећа за производњу и дистрибуцију топлотне енергије Топлане Сарајево са Законом о јавним предузећима у Федерацији Босне и Херцеговине („Службене новине Кантона Сарајево“, број 30/05).
- Влада Кантона Сарајево представља извршну власт Кантона Сарајево, који је са КЈКП Топлане Сарајево повезан капиталом, што иде у прилог ставу да између тако повезаних субјеката не може постојати забрањени споразум у смислу конкуренције, те се сматра да нема основа за покретање поступка против Владе Кантона Сарајево јер се ради о органу извршне власти који је у оквиру својих уставних и законских надлежности донио Одлуку, па се у смислу Закона о конкуренцији Влада Кантона Сарајево не може сматрати субјектом који судјелује на тржишту;
- Основ за овакав став налази се и у одлуци Конкурентијског савјета Босне и Херцеговине – Рјешењу број: 05-26-3-002-179-II/13 од 16.12.2013. године, гдје је... *"Конкурентијски савјет је утврдио да у конкретном случају не постоји забрањени споразум у смислу члана 4. став (2) тачке а), б) ц) и е) јер споразуми између лица повезаних капиталом или управљачким правима не могу бити забрањени споразуми у смислу Закона, будући да лица повезана капиталом представљају једног предузетника на тржишту, те указују и на праксу Суда правде Европске уније која потврђује ове наводе, те је све наводе Подносиоца захтјева у погледу постојања забрањеног споразума одбио као неосноване."*
- На постојање повезаности указује и чињеница да је, према Закону о комуналним дјелатностима, чл. 3., у комуналну потрошњу спада опскрба топлотном енергијом, док према чл. 5. основно начело комуналних дјелатности представља јавни интерес комуналне дјелатности, те се као такво поступање Владе Кантона Сарајево у оквиру својих надлежности везаних за обављање дјелатности од јавног интереса не може сматрати судиоником на тржишту у смислу одредби Закона о конкуренцији, јер је обављање ове дјелатности од јавног интереса повјерено КЈКП Топлане Сарајево, на што указује и одлука Конкурентијског савјета број: 04-26-2-008-28-II/16 од 22. децембра 2016. у дијелу: *"На повезаност ЈКП Зеницатранс и Града Зеница додатно потврђује и чињеница, како су одредбама Уговора јасно регулисана међусобна права и обавезе, на начин да је тада Град „повјерио“ обављање комуналне дјелатности јавног пријезова путника привредном субјекту ЈКП Зеницатранс. Овакав став Конкурентијског савјета потврђује и случај: „Бодсон“ у којем је Европски суд правде утврдио како правила тржишне конкуренције нису била примјењива из разлога што су локалне власти проводиле своју административну дужност, у овом случају било је питање давања концесије за услуге сахрањивања. Суд је нагласио да члан 101. ТФЕУ (Уговора о функционисању ЕУ) није примјењив на општине које дјелују у својству јавне власти и којима је повјерено обављање јавних служби (Случај 30/87 Corinne Bodson v. SA Pompes funebres des regions liberees [1998] ECR 2479, пара 18). Такође, пракса Европског суда правде указује да споразуми у смислу члана 4. Закона између повезаних лица нису забрањени. Тако су у случају C-73/95 P, Vihø Europe BV v. Commission [1996] ECR I-5457, пара. 51, 61 и 63" ;*

- Како је Влада Кантона Сарајево носилац извршне власти у Кантону, који у складу са чл. 2. Закона о управљању привредним друштвима у надлежности Кантона Сарајево, Јавно комунално предузеће Топлане Сарајево је друштво у којем је управљање преузео Кантон, на основу Одлуке у смислу наведеног члана, те се ради о међусобној повезаности која се не може сматрати забрањеним споразумом у смислу конкуренцијског права, посебно код чињенице да се ради о уставној и законској надлежности обављања дјелатности која за сврху нема судјеловање на тржишту ради профита, већ обавезу ради осигурања топлотне опскрбе становништва која је при томе од јавног интереса и цијена исте је формирана на начин да укупна цијена топлотне енергије представља цијену коштања и у истој није укалкулисана маржа (разлика у цијени), а што није случај код побројаних других правних лица која имају удјеле у укупној испорученој топлотној енергији у Кантону Сарајево, при чему се позивамо на став заузет у одлуци – Рјешењу Конкуренцијског савјета Босне и Херцеговине број: 04-26-2-008-28-П/16 од 22. децембра 2016. године, према којем...:"У ту сврху, обављања својих надлежности, Град Зеница је још 1958. године основао привредни субјект ЈКП Зеницатранс у којем је 83,7196% дионица у власништву Града Зенице, чиме исти има и управљачка права. Па тако закључивањем предметног Уговора, између овако повезаних привредних субјеката, којима се регулишу њихови међусобни односи, не може се цијенити као недопуштено. Чињеницом да би оцјеном недопуштености оваквог Уговора, правно и чињенично ЈКП Зеницатранс била спрјечена у обављању дјелатности ради које је и основана, те би се ограничила самосталност јединице локалне самоуправе, у овом случају Града Зенице у обављању послова из своје надлежности. Надаље, обзиром да је Град Зеница већински власник ЈКП Зеницатранс, потпуно је јасно да се овдје ради о повезаним привредним субјектима, те да је ЈКП Зеницатранс под контролом Града Зеница. У прилог томе говори и чињеница да се ЈКП Зеницатранс финансира, између осталог, продајом карата. Међутим цијена аутобуске карте није тржишно формирана, већ цијену аутобуске карте утврђује Градски савјет, у складу са чланом 10. став (1) тачка е) и члана 19. Закона о комуналним дјелатностима, којима је између осталог прописано како се „цијена комуналне услуге образује према калкулативним параметрима који се осигурава проста репродукција у периоду од двије године“, чиме је јасно да према начину формирања цијене аутобусне карте ЈКП Зеницатранс није независан привредни субјект, који се може самостално и у складу са тржишним законима понашати, већ директно под контролом тијела Града. У прилог тој чињеници говори и то да у складу са истим Законом, члан 19. став (8) постоји могућност да цијена комуналне услуге буде и нижа од економске цијене кориштења, с тим да је разлику средстава дужан надокнадити Град."
- Из свега наведеног да се закључити да Влада Кантона Сарајево није судионик на тржишту, није својим поступањем нарушила тржишну конкуренцију у односу на друге судионике на тржишту, па самим тим Закључак донесен против Владе Кантона Сарајево није утемељен.
- Одлучујући значај има чињеница да је Босна и Херцеговина закључила са Европском унијом Споразум о стабилизацији и придруживању, који је ратифициран и ступио је на снагу. Наведени споразум, садржи посебно дио, Глава VI *Усклађивање закона, provedба закона и правила тржишне конкуренције*, у оквиру којег су одредбама чл. 71 дефинисана основна начела заштите тржишне конкуренције. У овим начелима, није предвиђено да контроли тржишне конкуренције подлијежу државне институције и органи локалне самоуправе, осим у случају када директно судјелују на тржишту (као купци, односно продавци). То је у складу са европском регулативом, која се односи на заштиту тржишне конкуренције, а која је такве природе да оцјену прописа, односно подзаконских аката и одлука, државних институција или органа локалне самоуправе не ставља у надлежност тијела формираних у сврху заштите тржишне конкуренције, нити у таквим случајевима даје овлаштења тим тијелима да стављају изван снаге прописе државних институција и органа локалне самоуправе и да државним институцијама и органима локалне самоуправе изричу санкције. Управо на таквој регулативи се темеље и одлуке, односно становишта, Европског суда правде и Европске комисије. До сада је, одредбама члана 43. став (7) Закона о конкуренцији, било предвиђено да ће Конкуренцијски савјет Босне и Херцеговине у доношењу својих одлука имати у виду становиште и праксу наведених европских институција. Међутим, ступањем на снагу Споразума о стабилизацији и придруживању, примјена европских правила о конкуренцији постаје обавезна за Босну и Херцеговину, јер закључени споразум има приоритет над домаћим прописима. С тим у вези, указује се и на одредбе чл. 71, ст. (2) Споразума, којима је регулисано да

ће свако поступање супротно овоме бити оцјењивано на основу критерија који произилазе из правила тржишне конкуренције која вриједе у Европској унији, као и инструмената за тумачење које су усвојиле институције Европске уније. Према томе, стриктна примјена Споразума о стабилизацији и придруживању упућује Конкурenciјски савјет на одлуку којом ће Закључак у овоме поступку одбити као неоснован.

Дана 17. маја 2018. године Конкурenciјски савјет је упутио КЈКП „Топлане-Сарајево“ Захтјев за доставом података број: УР-01-26-2-025-41/17, на који је иста доставила тражено дана 22. маја 2018. године, поднеском број: УР-01-26-2-025-42/17.

2. Прикупљање података од трећих лица

У току поступка ради утврђивања свих релевантних чињеница, у смислу члана 35. став (1) тачка а) и ц) Закона, Конкурenciјски савјет је прикупљало податке и документацију и од других тијела /институција које нису странке у поступку.

Конкурenciјски савјет је, дана 14. фебруара 2018. године упутило Захтјеве за доставу података (наплаћује ли се фиксни трошак корисницима након искључивања из опскрбе неком комуналном услугом, односно имају ли корисници могућност трајног отказивања тих услуга) привредним субјектима: КЈКП Сарајевогас, Мухамеда еф. Панце бр. 4, 71000 Сарајево - актом број: УР-01-26-2-025-16/17, ЈП Електропривреда БиХ д.д. Сарајево, Вилсоново шеталиште бр. 15, 71000 Сарајево - актом број: УР-01-26-2-025-16/17, КЈКП Водовод и канализација, Јарослава Чернија 8, 71000 Сарајево - актом број: УР-01-26-2-025-18/17 и привредном субјекту Топлана АД Бања Лука, Булевар војводе Ж. Мишића 32, 78000 Бања Лука - актом број: УР-01-26-2-025-19/17.

Дана 22. фебруара 2018. године, достављен је поднесак ЈП Електропривреда БиХ д.д. Сарајево број: 01-03-5198/18 (запримљен под бројем: УР-01-26-2-025-20/17) у којем се, између осталог, наводи да је ЈП Електропривреда БиХ д.д. Сарајево крајњим купцима електричне енергије омогућила трајно отказивање својих услуга, без обзира да ли се ради о колективним стамбеним јединицама или самостојећим објектима, као и привремено и то на период до 5 година, у којем се не врши испостава рачуна услуга ЈП Електропривреда БиХ д.д. Сарајево.

Дана 23. фебруара 2018. године, достављен је поднесак привредног субјекта Топлана АД Бања Лука, број: 05-3467/18 од дана 21. фебруара 2018. године (запримљен под бројем: УР-01-26-2-025-21/17) којим се Конкурenciјски савјет обавјештава да се привредни субјект Топлана а.д. Бања Лука више не бави производњом и дистрибуцијом топлотне енергије, коју обавља привредни субјект Еко топлане д.о.о. Бања Лука.

3. Правни оквир предметног поступка

Конкурenciјски савјет је у току поступка примијенио одредбе Закона о конкуренцији, Одлуке о утврђивању релевантног тржишта („Службени гласник БиХ“, бр. 18/06 и 34/10), Одлуке о дефинисању категорија доминантног положаја („Службени гласник БиХ“, бр. 18/06 и 34/10), као и одредбе Закона о управном поступку („Службени гласник БиХ“, бр. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09 и 41/13), у смислу члана 26. Закона о конкуренцији.

Такођер, Конкурenciјски савјет узео је у обзир одредбе Закона о комуналним дјелатностима Федерације Босне и Херцеговине („Службене новине ФБиХ“, број: 70/06), Закона о комуналним дјелатностима КС („Службене новине Кантона Сарајево“, бр. 14/16, 43/16, 10/17, 19/17), Закона о комуналним дјелатностима СРБиХ („Службене новине СРБиХ“, број: 20/90) и Закона о заштити потрошача Босне и Херцеговине („Службене гласник БиХ“, број: 25/06 и 88/15).

Конкурenciјски савјет у складу са чланом 43. став (7) Закона је у сврху оцјене даног случаја може користити судску праксу Европског суда правде и одлуке Европске комисије.

4. Релевантно тржиште

Релевантно тржиште, у смислу члана 3. Закона, те чл. 4. и 5. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта („Службени гласник БиХ“, бр. 18/06 и 33/10) чини тржиште одређених производа/услуга који су предмет обављања дјелатности на одређеном географском тржишту.

Према одредби члана 4. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, релевантно тржиште производа обухвата све производе и/или услуге које потрошачи сматрају међусобно замјењивим с обзиром на њихове битне карактеристике, квалитет, намјену, цијену или начин употребе.

Према одредби члана 5. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, релевантно географско тржиште обухвата цјелокупан или значајан дио територија Босне и Херцеговине на којој привредни субјекти дјелују у продаји и/или куповини релевантне услуге под једнаким или довољно уједначеним условима и који то тржиште битно разликују од услова конкуренције на сусједним географским тржиштима.

Релевантно тржиште услуга предметног поступка је тржиште испоруке топлотне енергије од стране привредног субјекта „Топлане – Сарајево“.

Релевантно географско тржиште предметног поступка је подручје Кантона Сарајево.

Слиједом наведенога, релевантно тржиште предметног поступка је утврђено као тржиште испоруке топлотне енергије од стране привредног субјекта „Топлане – Сарајево“ на подручју Кантона Сарајево.

5. Утврђено чињенично стање и оцјена доказа

Након сагледавања мјеродавних чињеница, доказа и документације достављене од странака у поступку, појединачно и заједно, те на основу изведених доказа Конкуренцијски савјет је утврдио слиједеће:

Чланом 9. став (1) и (2) Закона прописано је како привредни субјект има доминантан положај на релевантном тржишту роба или услуга, ако се због своје тржишне снаге може понашати у значајној мјери неовисно од стварних или могућих конкурената, купаца, потрошача или добављача, такођер узимајући у обзир удјел тог привредног субјекта на релевантном тржишту, удјеле на том тржишту које имају његови конкуренти, као и правне препреке за улазак других привредних субјеката на тржиште. Претпоставља се да привредни субјект има доминантан положај на тржишту роба или услуга ако на релевантном тржишту има удјел већи од 40%.

Чланом 10. став (1) прописано је да је забрањена свака злоупотреба доминантног положаја једног или више привредних субјеката на релевантном тржишту, чланом 10. став (2) тачка б) прописано је да се злоупотреба доминантног положаја посебно односи на ограничавање производње, тржишта или техничког развоја на штету потрошача, те чланом 10. став (2) тачка д) прописано је да се злоупотреба доминантног положаја посебно односи на закључивање споразума којима се условљава да друга страна прихвати додатне обавезе које по својој природи или према трговинском обичају немају везе с предметом таквог споразума.

Чланом 4. став (1) Закона је прописано да су забрањени споразуми, уговори, поједине одредбе споразума или уговора, заједничка дјеловања и прећутни договори привредних субјеката, као и одлуке и други акти привредних субјеката, који наведеним активностима/актима директно или индиректно судјелују или утјечу на тржиште, а који за циљ и последицу имају спрјечавање, ограничавање или нарушавање конкуренције на тржишту. Чланом 4. став (1) тачка б) прописано је да су забрањени споразуми, који се искључиво односе на „ограничавање и контролу производње, тржишта, техничког развоја или улагања“, а тачком е) прописано је да је забрањено закључивање таквих споразума којима се друга страна условљава да прихвати додатне обавезе које по својој природи или обичајима у трговини нису у вези с предметом споразума.

У конкретном случају, након заprimљених бројних представки грађана, те проведене анализе тржишта испоруке топлинске енергије у Кантону Сарајево, дана 30. новембра 2017. године, Конкуренцијски савјет је усвојио Закључак о покретању поступка по службеној дужности број: UP-05-26-3-030-2/17, против привредног субјекта КЈКП „Топлане Сарајево“ ради утврђивања постојања злоупотребе доминантног положаја, у смислу члана 10. став (2) тачка б) и д) Закона о конкуренцији и против Владе Кантона Сарајево, ради утврђивања постојања забрањеног споразума, у смислу члана 4.

став (1) тачке б) и е) Закона о конкуренцији. Предметним Закључком констатовано је постојање основа сумње на почињење повреде из Закона о конкуренцији.

Провјера постојања злоупотребе доминантног положаја од стране КЈКП „Топлане Сарајево“, се односила на чињеницу да корисницима који су искључени из топлификацијског система, привредни субјект КЈКП „Топлане Сарајево“ фактуришу и наплаћују износ за прикључену снагу, током 12 мјесеци у години, која представља 40% укупне цијене. Спорне одредбе о наплати су садржане у Тарифном систему КЈКП „Топлане – Сарајево“ д.о.о. Сарајево са методологијом обрачуна испоручене топлотне енергије („Службене новине КС“ број 34/16).

Провјера постојања Забрањеног споразума од стране Владе Кантона Сарајево, односила се на чињеницу како је иста донијела Одлуку број: 02-05-25151-10/16 од 15. августа 2016. године, којом је усвојила, односно дала сагласност за примјену, на текст Тарифног система даваоца услуге КЈКП „Топлане – Сарајево“ д.о.о. Сарајево Владе Кантона Сарајево, предложен од стране Надзорног одбора КЈКП „Топлане – Сарајево“.

На основу достављених доказа и утврђеног чињеничног стања, као аргументације изнесене током поступка, савјесном и детаљном оцјеном сваког доказа посебно и свих доказа заједно, Конкуренцијски савјет је на __. сједници одржаној дана __. јуна 2018. године, разматрало наведени предмет и донијело одлуку којом се утврђује постојање злоупотребе доминантног положаја од стране привредног субјекта КЈКП „Топлане- Сарајево“, те одлуку којом се утврђује како Влада Кантона Сарајево није починила забрањени споразум.

Привредни субјект КЈКП „Топлане-Сарајево“ д.о.о. Сарајево, егзистира од 1977. године, као јавно предузеће које се бави испоруком топлотне енергије за гријање стамбених и пословних просторија корисника. Оснивач привредног субјекта КЈКП „Топлане-Сарајево“ је Кантон Сарајево са укупним удјелом у капиталу у износу од 100%, а иста у складу са Законом од Владе Кантона Сарајево („Службене новине Кантона Сарајево“, број 8/01) и Закону о управљању привредним друштвима у надлежности Кантона Сарајево („Службене новине Кантона Сарајево“, број 7/96, 10/96, 20/98 и 4/01) управља или судјелује у управљању.

Неспорно је утврђено како КЈКП „Топлане - Сарајево“, према подацима доступним у Конкуренцијском савјету, има доминантан положај на релевантном тржишту испоруке топлотне енергије у Кантону Сарајево, са укупним удјелом од цца 95% (*према подацима из Анализа дистрибуције топлотне енергије крајњим потрошачима у Кантону Сарајево, Пројекат EUCOMP, 19.04.2016. године*);

Такођер, у спорном тексту Тарифног система, чланом 3. став (1) Тарифног система „Укупни трошкови произведене и испоручене топлотне енергије, који представљају пословне расходе увећане за годишње трошкове набавке сталних средстава даваоца услуге, се дијеле на два дијела:

- Варијабилни дио трошкова гријања – трошкови енергената,
- Фиксни дио трошкова гријања – остали трошкови.

Однос варијабилног и фиксног дијела укупних трошкова произведене и испоручене топлотне енергије за обрачун цијене топлотне енергије је 60:40 (однос 60-варијабилни: 40-фиксни), с тим да се фиксни трошкови плаћају током цијеле године у раздобљу 12 мјесеци, а варијабилни за вријеме гријне сезоне у раздобљу 7 мјесеци годишње.

Одредбама Тарифног система, прописано је и да корисницима који поднесу захтјев, те уколико то техничке могућности дозвољавају односно, *ако се тиме не угрожава квалитет топлотне енергије, стандард и сигурност других корисника* и ако се тиме негативно не утиче на околиш, привредни субјект КЈКП „Топлане - Сарајево“ ће дати сагласност за привремено искључење са система централног гријања.

Том приликом, што је и утврђено као спорно, након што КЈКП „Топлане - Сарајево“ оцијене да нема препрека за искључење, те одобре искључење, корисник ће плаћати фиксни дио цијене гријања (у зависности од врсте објекта и на основу тога одређене паушалне цијене), током 12 мјесеци у години. Овај износ је идентичан износу који би корисник плаћао као фиксни трошак у случају да преузима

топлотну енергију од КЈКП „Топлане – Сарајево“, с тим да би у том случају плаћао и варијабилни трошак 7 мјесеци у години за вријеме гријне сезоне.

Конкуренијски савјет у овом случају није уважило као основане аргументе које је наводио КЈКП „Топлане-Сарајево“, да се искључење врши „привремено“, те да за оправданост наплате истих, користе управо и разлоге који су горе наведени као услов за могућност искључења с мреже (трошкове индиректног загријавања од сусједних станова, губитка топлоте у инсталацији гријања објекта, повећане трошкове у циљу обезбјеђења квалитетног загријавања простора који нису искључени, а границе са искљученим просторима због одузимања топлоте кроз зидове и сл.).

Дакле, током поступка је утврђено да се предметно кршење, злоупотреба доминантног положаја, очитује у чињеници како су КЈКП „Топлане-Сарајево“, на захтјев корисника услуге испоручене топлотне енергије, давале могућност искључења корисницима њихових услуга, или искључивала по другим основима, те да је искљученим корисницима наплаћивала фиксни трошак у износу од 40% укупног рачуна, чиме је наметнула корисницима додатне услове који немају везе с раскинутим уговором о испоруци топлотне енергије.

Наиме, раскидом уговора престају постојати обавезе за уговорне стране, па тако није основано да се раскидом и непостојањем уговора намећу додатне обавезе, као у конкретном случају – временски неограничено трајање плаћања услуге која се не користи.

Таква ситуација је довела и до апсурда, да корисник који је био искључен са састава КЈКП „Топлане-Сарајево“ није плаћао фиксни износ од 1992. до 2017. године када му је КЈКП „Топлане Сарајево“ почело издавати рачуне, ступањем на снагу новог Тарифног система. Истовремено је корисник користио плин као енергент за гријање (акт у спису број: 01-26-10-187-1/17 од 29. маја 2017. године).

Конкуренијски савјет је током поступка испитало и све наводе КЈКП „Топлане-Сарајево“, које је исти навео како би оспорио чињеницу постојања злоупотребе доминантног положаја. Тако, наводи КЈКП „Топлане-Сарајево“ о томе како при израчуна укупне цијене коштања услуге коју пружају, није укалкулирана маржа и да се приходи обрачунавају како би задовољили просту репродукцију, није оцијенен као релевантан. Наиме, без обзира на методолошки начин израчуна укупних трошкова, остала је спорна чињеница како су приходи који требају задовољити трошкове пословања распоређени, у конкретном случају на лица које немају никакав пословни однос са тим привредним субјектом.

Наводи КЈКП „Топлане-Сарајево“ како је пракса у сусједним земљама другачија или пак да не постоји могућност искључења са даљинског гријања, није релевантан за предметни случај, из разлога што управо КЈКП „Топлане-Сарајево“ је према одредбама Тарифног система омогућило искључење корисника са мреже, уз испуњење претходних услова, а с тим да је по раскиду уговора који је предвиђен, наплаћивала фиксни дио трошкова током цијеле године у износу од 40% цијене коју би корисник плаћао да има закључен уговор о испоруци топлотне енергије, у односу на испред наведено нису релевантни.

У односу на чињеницу како корисници топлотне енергије који имају уграђена бројила топлотне енергије такођер плаћају фиксни дио цијене 40% тијekom цијеле године, а варијабилни износ плаћају у односу на потрошену енергију, очитану преко бројила, КЈКП „Топлане-Сарајево“ оправдава чињеницом како би се издвајањем из система наплате лица која имају уграђена бројила, створили неравноправни услови у односу на кориснике који плаћају фиксни износ 40% током цијеле године, а варијабилни према броју квадрата стана који се грије у износу од 60% током гријне сезоне у трајању од 7 мјесеци. У том случају Конкуренијски савјет је утврдио како (обзиром на методологију израчуна цијене топлотне енергије) за сада нису створени услови да корисници плаћају само износ утрошене топлотне енергије путем бројила, те је наведене разлоге оцијенио је као оправдане и основане.

Везано за достављену Пресуду Врховног суда Федерације БиХ број: 65 0 П 209001 13 Рев од 30. децембра 2014. године, Конкуренијски савјет је утврдио да иста није мјеродавна за предметни поступак за утврђивање злоупотребе доминантног положаја, те имајући у виду чињеницу како је

КЈКП „Топлане-Сарајево“ омогућила корисницима искључење, те истовремено искљученим наплаћивала фиксне трошкове, и Мишљење о начину обрачуна топлотне енергије КЈКП „Топлане Сарајево“ број: 06-VI-4585/17 од 18. децембра 2017. године издано од стране Машинског факултета, Универзитета у Сарајеву, о оправданости наплате фиксних трошкова, такођер је утврђено како није релевантно за предметни поступак, обзиром да се исто не осврће на чињеницу плаћања фиксних трошкова, ако корисник нема закључен уговор, те не користи услуге испоруке топлотне енергије.

КЈКП „Топлане-Сарајево“ је оваквом примјеном одредби Тарифног система о наплати фиксних трошкова искљученим корисницима, злоупотребио доминантан положај, закључивањем споразума којима се условљава да друга страна прихвати додатне обавезе које по својој природи или према трговинском обичају немају везе с предметом таквог споразума, чиме је дјеловало и на ограничавање производње, тржишта или техничког развоја на штету потрошача.

Дакле, уколико КЈКП „Топлане-Сарајево“ утврди како су испуњени сви услови према којима се врши искључивање корисника са мреже, у том случају, даном искључења, раскида се и пословни однос између КЈКП „Топлане-Сарајево“ и корисника испоручене топлотне енергије, па је обавезно престати све финансијске обвезе корисника према КЈКП „Топлане-Сарајево“.

Стога, на основу свих предњих навода Конкурентијски савјет је утврдио како је КЈКП „Топлане Сарајево“ повриједио одредбе Закона о конкуренцији злоупотребом доминантног положаја из члана 10. став (2) тачка б) која се односи на ограничавање производње, тржишта или техничког развоја на штету потрошача и према тачки д) која се односи на закључивање споразума којима се условљава да друга страна прихвати додатне обавезе које по својој природи или према трговинском обичају немају везе с предметом таквог споразума, на начин да је испостављала рачуне за фиксне трошкове испоруке топлотне енергије корисницима који су искључени са топлотне енергијског система.

Такођер, Конкурентијског савјета посебно наглашава, како је у одредбама Тарифног система члан 37. (Прелазне и завршне одредбе), предвиђено да ће се цијена корисницима услуга КЈКП „Топлане – Сарајево“ на начин како је предвиђено Методологијом обрачунавати до 1. јануара 2020. године, а у другој фази (прописано Одлуком Владе КС), која почиње најкасније од 1. јануара 2020. године, обрачун и фактурисање код свих корисника вршити ће се на основу измјерене утрошене енергије на обрачунском мјесту, за вријеме трајања гријне сезоне. Имајући у виду чињеницу како је потребно одређено вријеме прилагодбе за прелаз на овакав начин обрачуна за све кориснике, Конкурентијски савјет сматра да ће се примјеном ових одредби свакако постићи учинковитији и праведнији начин обрачуна за потрошаче, те допринијети унапријеђењу тржишних услова.

Стога, ће Конкурентијски савјет пратити реализацију ове Одлуке.

Имајући у виду наведено, Конкурентијски савјет је одлучио као у тачки 1.и 2. диспозитива овог Рјешења.

Даље, Конкурентијски савјет је цијенио и све наводе током поступка који су се односили на Владу Кантона Сарајево, те сумњу да је иста починила забрањени споразум из члана 4. став (1) тачке б) и е) Закона о конкуренцији.

Чланом 4. став (1) Закона је прописано да су забрањени споразуми, уговори, поједине одредбе споразума или уговора, заједничка дјеловања и прећутни договори привредних субјеката, као и одлуке и други акти привредних субјеката, који наведеним активностима/актима директно или индиректно судјелују или утјечу на тржиште, а који за циљ и последицу имају спрјечавање, ограничавање или нарушавање конкуренције на тржишту. Чланом 4. став (1) тачка б) прописано је да су забрањени споразуми, који се искључиво односе на „ограничавање и контролу производње, тржишта, техничког развоја или улагања“, а тачком е) прописано је да је забрањено закључивање таквих споразума којима се друга страна условљава да прихвати додатне обвезе које по својој природи или обичајима у трговини нису у вези с предметом споразума.

Законом о комуналним дјелатностима („Службене новине КС“ број: 14/16, 43/16, 10/17 и 19/17), прописано је како у члану 50. како ће Влада Кантона Сарајево, донијети подзаконске акте којима ће регулисати обављање појединих комуналних дјелатности.

Влада Кантона Сарајево, је на основу напријед изложеног, донијела Уредбу о опћим увјетима за производњу испоруку и кориштење топлотне енергије („Службене новине КС“ број 22/16), у којој је у члану 68. утврдила како „Тарифни систем доноси Влада Кантона Сарајево на приједлог даваоца услуге“.

Конкуренцијски савјет је утврдио како је Влада Кантона Сарајево, Одлуком о усвајању Тарифног система даваоца услуге КЈКП „Топлане Сарајево“ („Службене новине КС“ број 34/16), починила забрањени споразум из члана 4. став (1) тачке б) и е) Закона о конкуренцији, чиме је извршила ограничавање и контролу производње, тржишта, техничког развоја или улагања, као и условила да друга страна прихвати додатне обавезе које по својој природи или обичајима у трговини нису у вези с предметом споразума.

Наиме, Влада Кантона Сарајево својом Одлуком, усвојила предложени Тарифни систем, на начин да је у члану 1. Одлуке прописала: „Усваја се Тарифни систем даваоца услуге КЈКП „Топлане-Сарајево“ д.о.о. Сарајево са Методологијом обрачуна испоручене топлотне енергије.“, чиме је директно омогућила примјену Тарифног система КЈКП „Топлане- Сарајево“, који садржава спорне одредбе о обрачуну фиксних трошкова корисницима искљученим из топлификацијског система.

Конкуренцијски савјет је цијенио и све наводе Правобранилаштва Кантона Сарајево, које је у поступку заступало Владу Кантона Сарајево, у поднеску достављеном Конкуренцијском савјету дана 29. децембра 2017. године за примљен под бројем: УР-01-26-2-025-13/17, те оцијенио као неосноване.

Наиме, ступањем на снагу Одлуке о усвајању Тарифног система даваоца услуге КЈКП „Топлане Сарајево“, Влада Кантона Сарајево је директно дјеловала на тржишту, а самим усвајањем Тарифног система, одобрени су:

- Основни тарифни модели за обрачун утрошене топлотне енергије,
- Основ за израчун цијене топлотне енергије,
- Разврставање корисника,
- Обрачун и начин плаћања утрошене топлотне енергије,
- Обрачун и начин плаћања фиксних трошкова за вријеме искључења из топлификацијског система,
- Обрачун и плаћање накнде за одржавање и верификацију индивидуалних мјерила топлотне енергије,
- Методологија формирања цијена и
- Матрица тарифних модела;

Из предњег је видљиво како је усвајањем Тарифног система директно дјеловала на тржишту, те да горе побројане активности које су регулисане тарифним системом представљају директно дјеловање на тржишту, стога иста одлука представља забрањени споразум.

Predmeti Konkurencijskog vijeća na koje se poziva Pravobranilaštvo Kantona Sarajevo, nisu primjenjivi na konkretni slučaj, u kojem Vlada Kantona Sarajevo direktno sudjeluje na tržištu, te svojom odlukom krši odredbe Zakona o konkurenciji.

Имајући у виду наведено, Конкуренцијски савјет је одлучио као у тачкама 4., 5. и 6. диспозитива овог Рјешења.

Међутим, неовисно о напријед наведеном Конкуренцијски савјет скреће пажњу Влади Кантона Сарајево, како су одредбама Споразума о стабилизацији и придруживању између европских заједница и његових држава чланица, с једне стране и Босне и Херцеговине с друге стране („Службени гласник БиХ – међународни уговори“ бр. 10/08), у Глави VI *Усклађивање закона, provedба закона и правила тржишне конкуренције*, одредбом члана 70. Босна и Херцеговина и све њене институције власти обавезале да ће „осигурати постепено усклађивање својих постојећих закона и будућег законодавства с правном стечевином Заједнице“ што се прије свега, у складу са Споразумом, односи на темељне

елементе правне стечевине, с тим да ће се усклађивање постепено проширивати на све елементе правне стечевине Заједнице.

Што свакако значи да су сва тијела власти, па тако и Влада Кантона Сарајево у проведби својих законом додијелих јој надлежности дужна у регулативу укључити темељена начела заштите тржишне конкуренције, што свакако значи избјегавање доношења аката којима би се субјекти на тржишту доводили у неравноправан положај.

6. Новчана казна

У смислу члана 48. став (1) тачка б) Закона о конкуренцији, новчаном казном у износу највише до 10,0% вриједности укупног годишњег прихода привредног субјекта, из године која је претходила години у којој је наступила повреда закона, казнит ће се привредни субјект, ако је злоупотребио доминантан положај на начин прописан одредбама члана 10. Закона о конкуренцији.

У смислу члана 48. став (1) тачка а) Закона о конкуренцији, новчаном казном у износу највише до 10,0% вриједности укупног годишњег прихода привредног субјекта, из године која је претходила години у којој је наступила повреда закона, казнит ће се привредни субјект, ако закључи забрањени споразум на начин прописан одредбама чланка 4. Закона о конкуренцији.

Конкуренцијски савјет је приликом изрицања висине новчане казне узео у обзир намјеру те дужину трајања повреде Закона о конкуренцији, као и посљедице које је иста имала на тржишну конкуренцију, у смислу члана 52. Закона о конкуренцији.

У складу с тим, КЈКП „Топлане-Сарајево“ је злоупотребио доминантан положај, из члана 10. став (2) тачка б) и д) Закона о конкуренцији, у смислу члана 48. став (1) тачке б) Закона о конкуренцији, изречена је новчана казна у износу 54.000 КМ (словима: педесет и четири хиљаде конвертибилних марака), што представља 0,0998306 % оствареног прихода из 2016. године, који је износио 54.091.595 КМ.

У складу с тим, Влада Кантона Сарајево је починила забрањени споразум из члана 4. става (1) тачка б) и е) Закона о конкуренцији, у смислу члана 48. став (1) тачке а) Закона о конкуренцији, изречена је новчана казна у износу 150.000 КМ (словима: стотину и педесет хиљада конвертибилних марака), што представља 0,0220324 % Буџета Владе Кантона Сарајево из 2016. године, који је износио 680.813.652 КМ.

Обзиром на висине изречене новчане казне, Конкуренцијски савјет није имао првенствено за циљ кажњавање искључиво ради кршења Закона о конкуренцији, већ да упозори КЈКП „Топлане-Сарајево“, као и Владу Кантона Сарајево, на обавезу поштивања правила тржишне конкуренције утврђених одредбама Закона о конкуренцији.

У случају да се изречена новчана казна не уплати у утврђеном року иста ће се наплатити принудним путем, у смислу члана 47. Закона о конкуренцији, уз обрачунавање затезне камате за вријеме прекорачења рока, према важећим прописима Босне и Херцеговине.

Имајући у виду наведено Конкуренцијски савјет је одлучио као у тачкама 3. и 6. диспозитива овог Рјешења.

7. Поука о правном лијеку

Против овог Рјешења није дозвољена жалба.

Незадовољна страна може покренути управни спор пред Судом Босне и Херцеговине у року од 30 дана од дана пријема, односно објављивања овог Рјешења.

Предсједница

Адиса Бегвић

Достављено:

- Влада Кантона Сарајево, путем Правобранилаштва,

- КЈКП „Топлане – Сарајево“ и
- У спис.